

Business

Help Economy

TRENDY A AKTUALITY Z HOSPODÁRSKEHO SVETA 1/2022

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

Nový rok väčšina z nás začína s novými predsavzatiami, plánmi a ambíciami. Našou spoločnou snahou bude po dvoch rokoch konečne prekonať pandémiu a postupne aj jej nepriaznivé dopady na globálnu i národnú ekonomiku. Rekordné čísla novo infikovaných v januári však zatiaľ veľký optimizmus nenaznačujú. Prajeme Vám napriek nepriaznivej epidemiologickej prognóze úspešný rok 2022, ktorý je v ázijských krajinách Rokom tigra.

Prvou globálnou inštitúciou v tomto roku, ktorá prišla s prognózami rastu je Svetová banka. V správe „Globálne ekonomické vyhliadky“ z 11. 1. 2022 očakáva „výrazné spomalenie“. Svetová ekonomika vzrástla v roku 2021 o 5,5 %, v tomto roku odhaduje rast na 4,1 % a v 2023 spomalí na 3,2 %. Rastúca inflácia, dlhy a nerovnosti v príjmoch môže ohroziť obnovu svetovej ekonomiky.

Osobitne inflácia spôsobuje stále väčšie starosti kľúčovým ekonomikám atlantického priestoru. Na jeseň minulého roku ECB ešte bezstarostne uvádzala, že úroveň inflácie sa na konci 2022 vráti k želaným 2 % a neprijímala zásadnejšie korekcie svojej politiky. Dnes to na takýto pokojný vývoj nevyzerá. Veľkorysé sociálne opatrenia v čase pandémie finančnými prostriedkami nekrytými skutočnými výkonmi aj za pracovný čas, ktorý neprinášal reálnu pridanú hodnotu, citeľný rozdiel medzi ponukou a dopytom energonosičov pri masívnom prechode na menej stabilné ekologické zdroje sa zjavne musel niekde prejaviť. Národné banky aj v susedných krajinách už zdvihli úrokové sadzby na úrovne v tomto tisícročí nevídané. Mesačné úhrny rastu inflácie v USA, Nemecku i v Poľsku na úrovni 7 %, v Estónsku dokonca na dvojciferej úrovni 12 %, nie je možné ignorovať. NBS takisto predpokladá v tomto roku rast inflácie na Slovensku až k siedmim percentám.

Rast slovenskej ekonomiky v r. 2021 podľa predbežných prognóz NBS dosiahol 3,1 %, v r. 2022 by mal byť na úrovni 5,8 % a v r. 2023 5,6 %. ECB je v prognóze pesimistickejšia a predpokladá v r. 2022 rast 5,3 % a v r. 2023 4,3 %.

Výroky osobností

Šéf FED J. Powell na hringu v Senáte 11.1. **označil infláciu za vážnu hrozbu pre plné zotavenie ekonomiky:** „Ekonomika už nepotrebuje alebo nechce veľmi ústretové politiky, ktoré sme zaviedli na riešenie pandémie a jej následkov“. „Naozaj sa v priebehu tohto roka prejdeme k politike, ktorá je bližšie k normálu. Z miesta, kde sme, je to však dlhá cesta k normálu.“

Zopár zaujímavých údajov a informácií

1.1.2022 nadobudla účinnosť dohoda o RCEP - Regional Comprehensive Economic Partnership. Najväčšia regionálna obchodná dohoda združujúca 15 krajín ázijsko-

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ZAHRAJNÍČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

pacifického regiónu bola podpísaná 15. 11. 2020. Spomedzi 15 signatárskych štátov vrátane JP a CN sa 1.2.2022 ako jedenásta ratifikáciou pripojí KR. Vzniknutá zóna voľného obchodu bude zahrňovať asi 30% svetového HDP.

- + Generálny tajomník OECD Mathias Cormann predstavil 13. 1. 2022 na pôde MZVEZ SR závery Ekonomického prehľadu OECD 2021 pre Slovensko.
- + Dovozy ocele a hliníka do USA. USA a EÚ sa dohodli na posilnení koordinácie obchodných opatrení a colných záležitostí pri riešení netrhových nadmerných kapacít. Do 31. októbra 2023 hodlajú uzavrieť rokovania o globálnych dohodách o oceli a hliníku s cieľom obnoviť trhové podmienky a podporiť znižovanie uhlíkovej náročnosti výroby ocele a hliníka.
- + Apple je prvou spoločnosťou, ktorá prekonalu trhovú hodnotu 3 bil. USD. Cena akcií spoločnosti na burze vzrástla na 182,86 USD za akciu. Míľnik spoločnosť dosiahla len po troch rokoch odkedy prekonalu hodnotu 1 bil. USD v auguste 2018.
- + Svetové ekonomické fórum (WEF) sa uskutoční v dňoch 17. až 21. januára online formou. Organizátori fóra v Davose sa pre zhoršenú epidemiologickú situáciu rozhodli pre sériu virtuálnych plenárnych zasadnutí s cieľom apelovať na spoločný boj svetových lídrov proti dopadom pandémie Covidu.
- + Rakúska online doučovacia platforma Go Student získala po investoroch ako Deutsche Telekom, japonský gigant rizikového kapitálu Softbank a čínsky internetový gigant Tencent, nový 300 mil. eur kapitál z Holandska. Spoločnosť, ktorá začínala ako start up je ocenená na 3 mld. eur. Najviac vyhľadávaným doučovacím predmetom je matematika, nasleduje cudzí a materinský jazyk. Mesačne je rezervovaných viac ako 150 000 doučovacích hodín a zazmluvnených viac ako 10 tis. učiteľov.
- + Nemecký vicekancelár a spolkový minister pre hospodárstvo a klímu R. Habeck odmieta plán EK zaradiť medzi pro-klimatické aj investície do jadrových a plynových elektrární. Rovnako sa vyjadrila spolková ministerka pre životné prostredie S. Lemke (tiež Zelení). Plány EK považujú Zelení za úplne nesprávne a zaradenie plynu a jadra medzi trvalo udržateľné zdroje za greenwashing.
- + Francúzsko bude refundovať tzv. čiastočnú nezamestnanosť vo výške 100%. Podporné opatrenie sa bude vzťahovať na všetky spoločnosti, ktoré kvôli sanitárnym obmedzeniam stratili 65% obratu. Na pokrytie týchto nákladov sa využijú nevyčerpané financie z núdzového fondu na riešenie sanitárnej krízy.
- + Francúzsky automobilový trh sa nezotavil. V roku 2021 bol zaznamenaný len 0.5% nárast oproti r. 2020, kedy sa predaj automobilov prepadol o takmer 25%. Nárast predaja zaznamenali hybridné vozidlá a elektromobily, ktoré dosahujú bezprecedentné trhové podiely (hybridné vozidlá 25,8% a elektromobily 9,8%).
- + Hlavné japonské automobilky Toyota, Mazda začnú v roku 2022 vybavovať aj niektoré svoje masovo vyrábané modely čiastočným autonómnym riadením. Aktuálne je v JP inštalovaný v modeloch sedan Lexus a vodíkový Mirai.
- + Bývalý predseda predstavenstva Naftogazu Andrej Kobolev pripúšťa, že UA bude kvôli nedostatku plynu nútená pristúpiť k neoprávnenému odberu tranzitného ruského plynu.
- + KĽDR: Kim Čong-un vystúpil s prejavom o rozvoji vidieka počas plenárneho zasadnutia ÚV Kórejskej strany kde predniesol „historickú správu dôležitého revolučného významu pre rozvoj socialistického vidieka“ a stanovil ako prioritu prestavbu vybraných vidieckych miest - úplnú prestavbu Samjiyonu v severnom regióne na „vzorové horské mesto“ a údolie Komdok na „vzorové banícke mesto“.

Spracoval: J. Petruška, P. Lizák

Schválil: P. Lizák, R-OGEP

Informácie v bulletine pochádzajú z verejne dostupných zdrojov

GLOBALNA EKONOMIKA

Svetová banka znižuje prognózu globálneho rastu a varuje pred rastúcou nerovnosťou

V správe „Globálne ekonomické vyhliadky“ (11. 1. 2021) Svetová banka znížila svoju prognózu globálneho rastu na roky 2022 a 2023 a varovala, že rast inflácie, dlhu a príjmovej nerovnosti by mohol ohroziť oživenie v rozvíjajúcich sa trhoch a rozvojových ekonomikách (EMDE - Emerging Markets and Developing Economies). Očakáva sa, že globálny rast sa v roku 2022 spomalí na 4,1 % a v roku 2023 na 3,2 %, keďže viac krajín začne uvoľňovať bezprecedentné úrovne podpory fiškálnej a menovej politiky na riešenie následkov pandémie koronavírusu.

Prognózy nasledujú po silnom oživení globálneho rastu, keďže dopyt po zrušení blokády súvisiacich s Covidom prudko vzrástol. Svetová banka odhaduje, že svetová ekonomika vzrástla v roku 2021 o 5,5 %. Očakáva sa, že hlavné ekonomiky vrátane USA, Číny a krajín eurozóny v tomto roku spomalia. Pretrvávajúce prekážky v dodávateľských reťazcoch, rastúce inflačné tlaky a zvýšená úroveň finančnej zraniteľnosti vo veľkých častiach sveta by mohli zvýšiť riziko „tvrdého pristátia“ - prudkého spomalenia ekonomiky po období rýchleho rastu.

Projekcie rastu

Rast v Číne sa má podľa Svetovej banky zmierniť z odhadovaných 8 % v roku 2021 na 5,1 % v tomto roku, čiastočne v dôsledku pretrvávajúcich účinkov pandémie, ako aj dodatočného regulačného sprísnenia zo strany vlády. Predpokladá sa, že vyspelé ekonomiky sa spomalia z 5 % v roku 2021 na 3,8 % v roku 2022, čo podľa SB, bude „dostatočné na to, aby sa v roku 2023 vrátil agregátny výkon vyspelých ekonomík k predpandemickému trendu, a tak sa dokončilo jeho cyklické oživenie“.

Na druhej strane sa očakáva, že rozvíjajúce sa trhy a rozvojové ekonomiky „utrpia značné škody na produkcii v dôsledku pandémie“ vzhľadom na to, že ich trajektórie rastu nebudú dostatočne silné na to, aby do roku 2023 vrátili investície alebo produkciu na úroveň pred pandemiou. Vo všeobecnosti sa predpokladá, že krajiny EMDE sa spomalia z odhadovaných 6,3 % v minulom roku na 4,6 % v roku 2022. V prípade niektorých menších krajín alebo krajín, ktoré sú závislé na cestovnom ruchu, sa očakáva, že ekonomika zostane pod úrovňou pred pandemiou.

Zhoršujúca sa nerovnosť

Pandémia koronavírusu zhoršila príjmovú nerovnosť, najmä medzi krajinami, uviedla Svetová banka. Odvoláva sa na údaje, ktoré ukázali, že 60 % domácností skúmaných v krajinách EMDE zažilo v roku 2020 stratu príjmu, pričom najviac to zasiahlo domácnosti v krajinách s nízkymi príjmami a v subsaharskej Afrike. Inflácia, ktorá má tendenciu najviac postihovať pracovníkov s nízkymi príjmami, sa pohybuje na úrovniach, ktoré neboli zaznamenané od roku 2008. Rastúce ceny budú obmedzovať menovú politiku, kde mnohé rozvíjajúce sa a rozvojové ekonomiky sťahujú podporu, aby obmedzili infláciu pred dokončením oživenia rastu.

Pandémia tiež posunula celkový globálny dlh na najvyššiu úroveň a mohla by skomplikovať budúce koordinované úsilie o odpustenie dlhu, uvádza sa v správe. Svetová banka vyzvala na „globálnu spoluprácu“, aby pomohla rozvojovým ekonomikám rozšíriť ich finančné zdroje potrebné na trvalo udržateľný rozvoj.

Covid-19 naďalej vrhá tieň na vyhliadky rastu. Ak varianty ako omikron pretrvávajú, podľa prezidenta Svetovej banky Davida Malpassa by to mohlo ešte viac znížiť prognózu globálneho rastu. „Rozvojové krajiny čelia vážnym dlhodobým problémom súvisiacim s nižšou zaočkovanosťou, globálnymi makropolitikami a dlhovým zaťažením,“ povedal v prejave počas uvedenia správy.

Malpass tiež poukázal na to, že zvrät vo vzdelávaní od zatvárania škôl bude mať trvalý, prehnaný vplyv na krajiny s nízkymi a strednými príjmami.

Od začiatku roku 2020 bolo hlásených viac ako 300 miliónov prípadov nákazy Covidom a viac ako 5,5 milióna ľudí zomrelo. Zavádzanie očkovacích látok bolo menej než spravodlivé, pričom chudobnejšie krajiny bojovali o dostatočnú zásobu dávok. Informácie zverejnené organizáciou Our World In Data ukázali, že kým doteraz bolo na celom svete podaných 9,49 miliardy dávok vakcíny, iba 8,9 % ľudí v krajinách s nízkymi príjmami dostalo aspoň jednu dávku.

<http://www.msn.com/en-xl/money/topstories/world-bank-slashes-global-growth-forecast-and-warns-about-growing-inequality/ar-AASGAU4?ocid=ientp>

Dvojciferný rok pre akcie

Aktiové trhy na oboch brehoch Atlantického oceánu sa posunuli v minulom roku na nové historické maximá a doručili dvojciferné zisky, keď pokračovalo oživovanie svetovej ekonomiky z koronakrízy najmä vďaka objavu vakcín proti covidu-19 a s tým súvisiacim uvoľňovaním lockdownov. Burzám výrazne pomohlo aj **pretrvávajúce prostredie mimoriadne uvoľnenej menovej a fiškálnej politiky**. Najvýraznejší rast však zaknihovali ceny komodít, ktoré benefitovali, okrem iného, z pomerne prudkého odrazu dopytu po nich pri nízkej flexibilitě ponuky a narušených dodávateľských reťazcoch. Skrotenie pandémie a pokles obáv smerom do budúcnosti v kombinácii s rastúcimi inflačnými tlakmi vyústili do poklesu cien bezpečne vnímaných štátnych a podnikových dlhopisov, ako aj do pádu ceny zlata. Dolár posilňoval vďaka ekonomickému rastu USA.

Globálny akciový index MSCI World, podobne ako všetky hlavné americké indexy S&P 500 a Nasdaq Composite či paneurópsky index STOXX 600 pravidelne v priebehu minulého roka prepisovali maximá a doručili aspoň 20-percentné zhodnotenie. Americký S&P 500 prepisoval v minulom roku rekordy 70-krát, čo je druhý najväčší počet v histórii po roku 1995. Doručil 26,9-percentný výnos, pričom celková návratnosť po započítaní dividend dosiahla až 28,7 percenta.

Najlepšie sa darilo na Wall Street tým sektorom, ktoré v roku 2020 skončili v mínuse: Energetické odvetvie rástlo agregátne o 53 %, k čomu výrazne prispel, najmä vďaka globálnemu oživeniu ekonomiky, takmer 60-percentný rast cien energií. Real estate sektor sa posunul nahor so 46-percentným ziskom, keď benefitoval z atraktívnych dividend, rastúcich nájmov držiacich krok s infláciou pri raste dopytu po rôznych skladovacích a dátových centrách. Finančný sektor sa zhodnotil o 35 %, za čo vďačí posunu výnosovej krivky nahor. Naopak, technologická odnož komunikačných služieb bola najslabším sektorom s rastom „len“ o 16 %, keď pri uvoľňovaní lockdownov prišlo k odvráteniu pozornosti trhov od nich aj pre vysoké valuácie.

Zaujímavosti akciového trhu - Svet očami J&T BANKY (jet.sk)

Svetové ceny potravín dosiahli 10-ročný vrchol v roku 2021

Svetové ceny potravín sa po opakovaných mesačných prírastkoch v decembri znížili, ale v porovnaní s rokom 2021 vyskočili o 28 %, čo je najvyššia priemerná úroveň od roku 2011, uviedla agentúra OSN pre potraviny. Index cien potravín Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), ktorý sleduje medzinárodné ceny najviac globálne obchodovaných potravinových komodít, dosiahol v decembri v priemere 133,7 bodu v porovnaní s revidovanými 134,9 bodu v novembri.

Za rok 2021 mal benchmarkový index v priemere 125,7 bodu, čo je o 28,1 % viac ako v roku 2020 a najviac od roku 2011. Mesačný index sa pohyboval na 10-ročných maximách, vzhľadom na slabú úrodu a silný dopyt v minulom roku. S výnimkou mliečnych výrobkov sa v decembri ceny všetkých kategórií v indexe cien potravín zmiernili, pričom výrazne klesli rastlinné oleje a cukor, uviedla agentúra. Všetky kategórie však zaznamenali v roku 2021 prudký nárast. Vyššie ceny potravín tiež prispeli k širšiemu nárastu inflácie, keď sa hospodárska aktivita zotavuje z koronavírusovej krízy. FAO varovala, že vyššie náklady na potraviny v krajinách závislých od dovozu ohrozujú chudobnejšie obyvateľstvo.

<http://www.msn.com/en-xl/money/finance-top-stories/world-food-prices-hit-10-year-peak-in-2021/ar-AASunYn?ocid=ientp>

Európska únia: Chytená medzi Spojenými štátmi a Čínou

EÚ a USA sa v súčasnosti zblížujú vo svojich postojoch voči Číne ako o strategickému rivalovi. Napriek tomu sa ich záujmy líšia, pričom EÚ má v úmysle zachovať určitý stupeň partnerského prístupu vo vzťahoch s Čínou.

Posun EÚ smerom ku kritickejšej politike voči Číne v posledných rokoch naznačuje väčšiu mieru spoločných záujmov s USA. EÚ vo veľkej miere súhlasí s USA, že čínsky režim je zameraný proti demokratickým a univerzálnym hodnotám, nedodržiava ľudské práva, spolieha sa na nekalú súťaž a dotácie na získanie výhod s cieľom dosiahnuť vedúce postavenie v oblasti technológií, propaguje selektívny multilateralizmus na presadzovanie svojich záujmov, reaguje masívnym tlakom na kritiku a agresívne presadzuje svoje územné nároky – predstavuje výzvu liberálnej demokracie a záujmy Európy v ázijsko-tichomorskom regióne.

Zmiernenie ekonomického a obchodného napätia medzi Čínou a USA je pravdepodobne dočasné, keďže hlavnou témou zostáva konfrontácia. Ako sa mení ekonomická sila oboch krajín, Čína je teraz z hľadiska ekonomickej sily bližšie k USA preto bude bilaterálny vzťah menej zameraný na spoluprácu. Domáca politika bude v roku 2022 silne ovplyvňovať politiku USA aj Číny a je nepravdepodobné že dôjde k výraznému pokroku. Ak je však v záujme oboch krajín uzavrieť nejaké dohody, je to možné.

pe3_2021_article_schweisgut.pdf (ifri.org)

Obchod EÚ s Čínou 2020

Obchod je dôležitým ukazovateľom prosperity Európy a jej miesta vo svete. Kríza COVID-19 spôsobila pokles vývozu aj dovozu medzi EÚ a Čínou v roku 2020. Mesačný vývoz dosiahol v marci 2020 minimum 15 mld. EUR. Do decembra 2020 sa zotavil na 19,2 mld. EUR. To bolo o 13 % nad ich úroveň v decembri 2019. Dovoz dosiahol v marci 2020 minimum 26,8 miliardy EUR.

V roku 2020 bola Čína najväčším vývozcom na svete (2 233 mld. EUR, 16,1 %), za ňou nasledovala EÚ (2 132 miliárd EUR, 15,4 %), USA (1 468 miliárd EUR, 10,6 %), Japonsko (630 mld. EUR , 4,6 %) a Južná Kórea (484 mld. EUR, 3,5 %).

Čína bola tretím najväčším dovozcom na svete (1 857 miliárd EUR, 13,1 %), pred ňou boli USA (2 293 miliárd EUR, 16,1 %) a EÚ (1 940 miliárd EUR, 13,7 %). Štvrté bolo Japonsko (644 miliárd EUR, 4,5 %) a piate UK (622 mld. EUR, 4,4 %).

Eurostat

Sankcie USA proti NS2 môžu poškodiť vzťahy s Nemeckom

Viacerí demokratickí senátori USA sa domnievajú, že sankcie na ruský plynovod Nord Stream 2 presadzované republikánskym senátorom Tedom Cruzom by mohli poškodiť vzťahy s Nemeckom. Podľa agentúry Reuters to uviedli po stretnutí s predstaviteľmi Bidenovej administratívy 10. 1. 2022. Námetníčka ministerky zahraničných vecí Victoria Nulandová a poradca prezidenta Joea Bidena pre globálnu energetickú bezpečnosť Amos Hochstein sa v pondelok za zatvorenými dverami stretli

s približne 10 demokratickými senátormi, ktorí sa ešte nerozhodli o postupe v prípade Cruzovho návrhu zákona.

Očakáva sa, že sa o ňom bude hlasovať v Senáte po tom, ako republikáni a demokrati uzavreli dohodu, podľa ktorej Cruz zastaví blokovanie desiatok nominácií na veľvyslancov, ktorých nominoval prezident Biden. Dohoda vyžaduje, aby návrh zákona získal 60 hlasov, čo v Senáte rozdelenom 50/50 predstavuje ťažkú prekážku. Návrh zákona by následne musel prejsť aj snemovňou a podpisom prezidenta Bidena. Cruzov návrh zákona by mohol poškodiť vzťahy s novou nemeckou vládou práve v čase, keď Washington potrebuje jej podporu pri tlaku na Rusko v súvislosti s možnou inváziou na Ukrajinu. Nemá zmysel sankcionovať novú nemeckú vládu, keď práve zmenila svoju pozíciu a plynovod pozastavila.

Plynovod NS2 na prepravu ruského plynu popod Baltské more do Nemecka bol dokončený v septembri, ale schválenie jeho prevádzky sa očakáva až v polovici roka, keďže nemecký sieťový regulátor proces certifikácie prerušil s požiadavkou, aby prevádzkovateľ plynovodu založil spoločnosť v súlade s nemeckým právom.

Nemecká vládna koalícia je v otázke Nord Stream 2 rozdelená, pričom sociálni demokrati Nord Stream 2 podporujú, keďže krajina potrebuje zemný plyn po odstavení jadrových a uhoľných elektrární. Jeden z koalíčných partnerov, Zelení, však proti projektu plynovodu otvorene vystupujú.

Proti plynovodu sa postavila aj Bidenova administratíva s tým, že obchádza Ukrajinu, ktorú tak pripraví o lukratívne tranzitné poplatky a potenciálne podkopáva jej pozíciu voči Rusku. Minulý rok však americká vláda zrušila sankcie voči spoločnosti Nord Stream 2 AG, ktorá je za projektom, s cieľom urovnať vzťahy s Nemeckom a ďalšími európskymi spojencami, zhoršené počas úradovania predchádzajúceho amerického prezidenta Donalda Trumpa.

Americkí a ruskí predstavitelia sa v 10. 1. 2022 stretli v Ženeve na rokovaní o bezpečnostných zárukách požadovaných Ruskom od Západu a snahe Washingtonu odradiť Moskvu od novej invázie na Ukrajinu po tom, čo na jej hraniciach zhromaždila takmer 100 000 vojakov.

<https://www.slovgas.sk/aktuality/sankcie-proti-ns2-z-dielne-republikana-t-cruza-mozu-poskodit-vztahy-s-nemeckom-myslia-si-demokraticki-senatori/>

SPD vyzýva na ukončenie sporu ohľadom plynovodu NS2

Generálny tajomník koalície strany SPD K. Kuehnert vyzval na ukončenie politického sporu ohľadom plynovodu NS2. Podľa neho by sa plynovod NS2 nemal miešať s reakciami na územné spory RU s UA a s otázkami ľudských práv, kde má Berlín jasné pozície a diplomatické stratégie. Upozornil tiež na fakt, že by sa nemalo hovoriť o potenciálnych medzinárodných konfliktoch s cieľom zmať projekty „ktoré boli vždy trňom v oku“. V rozhovore pre agentúru Reuters uviedol, že projekt NS2 bol plánovaný dostatočne dlho a teraz nastal čas na „politický a právny mier“ v tejto otázke. Podpora projektu NS2 zo strany SPD stojí v kontraste s pozíciou jej koalícieho partnera Zelených.

Návrh EK o začlenení jadra a plynu do taxonómie fakticky znamená prípravu ich vyradenia z budúcnosti európskej energetiky

Uniknutý návrh Európskej komisie zo začiatku januára o začlenení jadrovej energie a zemného plynu do takzvanej zelenej taxonómie znamená, že sa fakticky chystá ich vyradenie z budúcej podoby európskej energetiky. Tvrdí to komentár českého Ekonomického denníka s tým, že ani táto podoba návrhu nemusí byť definitívna. Rakúšania a Nemci už dávajú najavo, že žiadny ústupok nedopustia.

Dlho očakávaný návrh EK o budúcnosti jadrovej energie a zemného plynu už je hotový a odoslaný vládam členských krajín. Pri tejto príležitosti prišlo k úniku informácií do niekoľkých západoeurópskych médií a agentúr. Komentár pripomína, že cieľené úniky z prostredia EK sú pomerne časté a slúžia na overenie reakcie, aké návrh vyvolá. Pokiaľ prevažujú negatívne ohlasy, je možné materiál pred oficiálnym zverejnením ešte doladiť. Podľa dostupných informácií bude jadrová energetika spĺňať

kritériá „zelenej prijateľnosti“ len dočasne. Nový jadrový blok musí získať platné stavebné povolenie do roku 2045.

Ešte prísnejšie pravidlá chce podľa komentára EÚ nastaviť pre plynové elektrárne. Nové zdroje budú môcť získať stavebné povolenie do konca roku 2030, ale len v prípade, že emisie skleníkových plynov nepresiahnu 270 gramov ekvivalentu CO₂/kWh. „Takýto limit je pre bežné plynové elektrárne prakticky nedosiahnuteľný, ale snáď by (pri vhodne zvolenom výpočte) mohli prejsť zdroje s kombinovanou výrobou elektriny a tepla,“. Ďalší háčik je v povinnom prechode nových plynových zdrojov na nízkoemisné palivo (zrejme vodík) do konca roku 2035.

Cieľom zelenej taxonomie je určiť ekologicky priaznivé technológie. Problém nie je v tom, že by jadrová energia bola priamo zakázaná, ale v tom, že banky nebudú smieť nové reaktory financovať, poisťovne poistiť, spoločnosti s verejne obchodovanými akciami stavať či prevádzkovať a podobne. „V praxi to teda nemá k úplnému zákazu ďaleko,“ poznamenáva komentár. Logicky sa podľa neho natíska otázka, či je po skúsenosti so súčasnou energetickou krízou a extrémnymi cenami elektrickej energie rozumné takto hazardovať. **„Lenže rozum sa dostáva na vedľajšiu koľaj, tú hlavnú obsadzuje ideológia,“ konštatuje Ekonomický denník** a pripomína, že ani vyššie spomínané podmienky nemusia byť definitívne.

Na návrhy EK sa už vrhajú ich zelení odporcovia, ktorí akékoľvek ústupky pre jadro a plyn odmietajú pripustiť. Európska centrála organizácie Greenpeace hovorí o povolení na „greenwashing“ neekologických technológií. Proti sú aj ministri novej nemeckej vlády.

Treba si však položiť zásadnú otázku, či je možné fungovať po celý rok len s využitím obnoviteľných zdrojov, pokryť spotrebu firiem a ľudí, čo sa týka elektriny, vykurovania aj pohonu vozidiel, po celý rok vrátane zimných mesiacov. Odpoveď za Island, Nórsko či Portugalsko môže byť áno, ale pre strednú Európu bude škrtnutie uhlia, plynu a fakticky aj jadra predstavovať neriešiteľný problém.

Súčasnú podobu návrhu EK odmietajú aj českí teplári či dopravcovia

Česko podľa neho nedisponuje takými prírodnými podmienkami, ktoré by umožnili spoliehať sa iba na výrobu elektriny z OZE. „Požadovať dlhodobú energetickú sebestačnosť, a pritom sa spoliehať len na OZE je pre nás nespĺniteľné,“ povedal.

Podľa Zväzu priemyslu a dopravy sú podmienky Bruselu pre českú energetiku rizikové. A to z dôvodu, že sú obe technológie ako udržateľné klasifikované iba dočasne. Zväz priemyslu sa preto domnieva, že Česko bude musieť urýchlene aktualizovať nielen svoju energetickú koncepciu, ale aj vodíkovú stratégiu a zámer k obnoviteľným zdrojom energie.

<https://www.slovgas.sk/analyzy/navrh-ek-o-zacleneni-jadra-a-plynu-do-taxonomie-fakticky-znamenava-pripravu-ich-vyradenia-z-buducnosti-europskej-energetiky-tvrdi-ekonomicky-denik/>

R. Sulík: Ceny energií závisia od rozhodnutí Nemecka a EÚ

I keď ceny plynu a elektriny na burzách v posledných dňoch klesli, stále sú niekoľkonásobne vyššie ako na začiatku minulého roka. Slovensko ich nemôže ovplyvniť a musí čakať na rozhodnutia nemeckej vlády a Európskej komisie. Vysoké ceny energií totiž súvisia aj s odkladaním spustenia nového plynovodu Nord Stream 2, rozhodnutím o odstavení nemeckých jadrových elektrární a s rastúcou cenou emisných povoleniek, povedal pre TASR minister hospodárstva Richard Sulík.

Nedostatok elektriny z iných zdrojov spustil v Európe opäť do prevádzky niektoré uhoľné elektrárne a náhradné zdroje na plyn. To ale zvýšilo dopyt po plyne, a tiež po emisných povolenkách, ktorých cena tak v tomto roku vzrástla o vyše 150 % – takmer na 80 eur za tonu. To sa následne prejavilo na aktuálne vysokej cene elektriny. Rekordné ceny plynu zasa podporuje jeho nedostatok v európskych zásobníkoch a obmedzené dodávky z Ruska. Aktuálne ceny klesli pre prísľub zvýšenia dodávok skvapalneného zemného plynu (LNG) do Európy.

Aj keď súčasné plynovody z Ruska do Európy nie sú využité, Moskva sa usiluje získať povolenie na prevádzku nového plynovodu Nord Stream 2, ktorým obchádza tradičné tranzitné krajiny ako Poľsko,

Ukrajina, ale aj Slovensko. Znížením dodávok do ruských zásobníkov v Európe cena plynu s dodávkou v nasledujúcom mesiaci postupne vzrástla začiatkom minulého týždňa na rekordnú úroveň 180 eur za megawatthodinu.

Slovensko reálne energetickú politiku Nemecka ani EÚ neovplyvní, pretože počet obyvateľov je približne jedno percento EÚ. „My môžeme hovoriť, môžeme upozorňovať, čo ja aj robím. Komunikujem so svojimi kolegami vo Vyšehradskej štvorke (V4), ale **v zásade ide o to, že sa Nemecko už pred rokmi rozhodlo pre absurdnú energetickú politiku a my na to doplácame,**“ dodal Sulík. <https://www.slovgas.sk/zpravy-v-skratke/r-sulik-ceny-energii-zavisia-od-rozhodnuti-nemecka-a-eu/>

M. Morawiecki: Systém EU ETS riadený špekulantmi sa musí zreformovať

Poľský premiér Mateusz Morawiecki pre portál euractiv.com napísal: Súčasná koncepcia systému obchodovania s emisiami EÚ (EU ETS) je chybná. Namiesto toho, aby slúžilo udržateľnej a spravodlivej klimatickej politike, sa **obchodovanie s emisiami CO2 stalo nástrojom špekulácií**. Európska únia podľa neho stojí pred okamihom zásadných rozhodnutí. Jedným z nich je odpovedať na otázku, čo robiť so systémom obchodovania s emisiami CO2.

„Zvýšenie cien sa vymklo spod kontroly a zasahuje do rozpočtu domácností občanov EÚ. Ohrozuje finančnú bezpečnosť obyčajných ľudí, ktorí už utrpeli pandemickou krízou. Predovšetkým podkopáva dôveru občanov v koncepciu klimatickej politiky EÚ,“ tvrdí Morawiecki. Šéfka Európskej komisie podľa neho nedávno prezentovala zásadu „účel svätí prostriedky“. Preto, bez ohľadu na náklady, musí klimatická politika nasledovať zvolenú cestu, píše poľský premiér. „Je to v rozpore s predpokladmi spravodlivého energetického prechodu, ktorý obhajuje Poľsko a ďalšie krajiny,“ zdôraznil.

Téza, že zvyšovanie cien emisií, a teda razantné zvyšovanie účtov za energiu, je správny smer, ktorý si nevyžaduje úpravy, podľa neho v skutočnosti znamená zelenú ďalšiemu špekulatívnemu fungovaniu systému EÚ.

Morawiecki pripomenul slová Ursuly von der Leyenovej, že „rastúca cena povoleniek je silným ekonomickým stimulom pre spoločnosti, aby sa stali efektívnejšími a prešli na čistú výrobu“. „Správne, toto je logika znižovania emisií, ale systém obchodovania ETS mal podnietiť spoločnosti, aby sa racionálne rozvíjali, nie nanucovať im tempo, ktoré ohrozuje ich rast,“ píše Morawiecki, podľa ktorého rýchly rast cien nebude pozitívnym stimulom, ale prekážkou znemožňujúcou fungovanie tisícok firiem. Ďalším dôsledkom je rastúci odpor európskych spoločností, ktoré sa môžu vzbúriť proti gigantickým nákladom na nespravodlivú energetickú transformáciu.

Zelenú dohodu nevybudujeme, ak zasiahne prosperitu Európanov, domnieva sa poľský premiér, ktorý považuje stabilné a predvídateľné ceny za rozhodujúce pre zodpovedný prechod. „Príliš veľká volatilita cien môže ohroziť investície potrebné pre stabilitu našich ekonomík. Súčasná energetická kríza ukazuje dôsledky cenovej nestability v tomto citlivom sektore ekonomiky,“ uviedol.

Práve obrovský nárast výrobných nákladov podľa Morawieckého núti spoločnosti dočasne znižovať výrobu – objavuje sa fenomén „deštrukcie dopytu“. Problémy so zásobovaním výrazne zvyšujú ceny potravín a prispievajú k zvýšeniu inflácie. Náklady na nákup emisných kvót v rámci EU ETS zároveň spôsobujú, že účty za energiu v Poľsku a mnohých krajinách EÚ rastú v bezprecedentnom rozsahu, opísal poľský premiér ďalšie dôsledky aktuálneho stavu.

<https://www.slovgas.sk/aktuality/m-morawiecki-system-eu-ets-riadeny-spekulantmi-sa-musi-zreformovat/>

Koaličná strana Solidárne Poľsko bude žiadať odstúpenie od klimaticko-energetického balíka EÚ.

Ako vyhlásil jeho líder Z. Ziobro, ide o „iracionálny program obludných rozmerov vymyslený úradníkmi odtrhnutými od reality“. Nikdy nebudú súhlasiť s aktuálnymi riešeniami, ktoré „vedú k zdražovaniu, inflácii a zhoršovaniu ekonomickej situácie miliónov občanov“ a zároveň „k rastu cien plynu, čím získava RU, ktoré zisky investuje do zbrojenia“.

Rusko využilo rezervovanú kapacitu ukrajinskej plynárensko-prepravnej siete len na 90 %.

Tranzit ruského plynu cez UA v roku 2021 predstavoval 41,7 mld. m³ s rezervovanou kapacitou 44,4 mld. m³ (pre vstupné body z RU) a 45,8 mld. m³ (pre body výstupu do členských štátov EÚ a MD). *zn.ua*

Európska investičná banka podporí výskum a vývoj inovatívnych technológií zeleného vodíka sumou 45 mil. EUR

Európska investičná banka (EIB) podpísala zmluvu s dánskym poskytovateľom technológií Haldor Topsøe s cieľom podporiť investície spoločnosti do výskumu a vývoja inovatívnych technológií zeleného vodíka s cieľom urýchliť prechod na zelenú energiu. Ide o pôžičku vo výške 45 mil. EUR. Haldor Topsøe sa chce stať globálnym lídrom v technológiách znižovania emisií uhlíka do roku 2024. *Danish News Today;*

TECHNOLÓGIE

Monitor technológií v roku 2022

Udržať si prehľad o vývoji technológií v roku 2022 bude prioritou pre väčšinu spoločností a investorov, ale ktorým oblastiam je potrebné venovať zvýšenú pozornosť?

Umelá inteligencia

Médiá často informovali o spôsoboch, ktorými by umelá inteligencia (AI) mohla narušiť náš svet. Správa GlobalData TMT Predictions na rok 2022 vidí v nadchádzajúcom roku praktickejšiu úlohu AI. Trh AI bude mať v roku 2025 hodnotu 190 mld. USD, čo je nárast zo 67 mld. USD v roku 2021. Firmy by mali investovať do jedného alebo všetkých aspektov AI vrátane strojového učenia, vedy o údajoch, konverzačných platforiem, čipov AI počítačového videnia, inteligentných robotov a výpočtovej techniky s ohľadom na kontext.

V implementáciách vedú bankové, zdravotnícke a technologické sektory, ale väčšina podnikov bude čeliť narušeniam týchto technológií. Big Tech je v popredí prípadov použitia AI s významnou výhodou, že má k dispozícii obrovské množstvo údajov a výpočtového výkonu, čo je predpokladom vývoja AI.

Metaverse je virtuálny svet, kde používatelia zdieľajú skúsenosti a interagujú v reálnom čase v rámci simulovaných scenárov. Investície do globálneho metaverse by podľa Bloomberg Intelligence mohli do roku 2024 dosiahnuť 800 mld. USD a Big Tech už výrazne investuje, aj keď jeho realizácia je ešte ďaleko. Meta (predtým Facebook) plánuje do konca roka 2021 investovať 10 mld. USD do svojej divízie Reality Labs. Prvé prototypy a prípady použitia sa objavujú v roku 2022, pričom hranie hier je ideálnym východiskovým bodom a podniky sa v roku 2022 stanú hlavným trhom pre vývojárov metaverse.

Kvantové počítače

Rok 2022 bude dôležitý pre kvantovú výpočtovú techniku, sektor na pokraji komercializácie. V tejto rodinnej sa technológii sa dosahujú dôležité pokroky, pričom rastúca konkurencia o obmedzený globálny fond softvérových inžinierov bude aj naďalej výzvou počas budúceho roka a aj neskôr. Kvantová výpočtová technika vstúpi do obdobia konsolidácie v roku 2022. So zvyšujúcim sa nedostatkom zručností, keďže sektor neustále rastie, sa začínajúci softvér stane cieľom akvizícií, najmä tých, ktorí už spolupracujú s väčšími technologickými spoločnosťami. Niektoré – napríklad PsiQuantum – môžu dokonca vstúpiť na burzu v roku 2022.

Cloud computing

Globálny trh cloud computingu by mal mať do konca roka 2022 hodnotu 616 mld. USD, čo predstavuje nárast o 13 % v porovnaní s rokom 2021. Cloudové služby budú v roku 2022 základným nástrojom pre podniky, keďže čoraz viac outsourcujú správu údajov a aplikácií tretím spoločnostiam. Zabezpečenie dátových centier bude čoraz dôležitejšie, rovnako ako ich prepracovanie tak, aby boli zamerané na cloud. Očakáva sa, že investície do kybernetickej bezpečnosti porastú, najmä pokiaľ ide o odrádzanie od kybernetických útokov formou zabezpečenia ako služby. Kríza COVID-19 bola poučením a podnietila väčšie investície do služieb obnovy po havárii, najmä do kritických národných infraštruktúr, ako sú zdravotná starostlivosť a energetické služby. Úspešné spoločnosti zabezpečia svoje dáta a aplikácie pre jednoduché použitie pre vzdialených pracovníkov pomocou cloudových aplikácií aby udržali svoje operácie v prevádzke aj s vyšším rizikom výpadkov.

Fintech

Prudký nárast investícií do start-upov zvýšil počet fintech jednorozčcov na 116 s celkovou hodnotou 529 mld. USD. Analýza očakáva, že v priebehu nasledujúcich dvoch rokov sa k rebríčkum jednorozčcov pripojí najmenej desať start-upov, vrátane Atom Bank, Corvus Insurance a Navi Technologies. Rast vysoko cenených fintech start-upov demonštruje úroveň potenciálneho narušenia sektora finančných služieb. Taktika „ak ich nedokážete poraziť, pridajte sa k nim“ bude prenikať do inštitúcií starej línie vrátane Goldman Sachs a Visa, ktoré vytvárajú spojenectvá s fintech jednorozčcami.

Kryptomeny

Trh s kryptomenami má hodnotu 3 bil. USD a v roku 2022 bude naďalej rásť, predpovedá GlobalData, a to aj napriek jeho volatilitate. Sektor si získava bežnú akceptáciu vďaka firmám vrátane Visa a PayPal, ktoré do svojich platobných infraštruktúr začleňujú krypto. Nárast kryptomien nad rámec pôvodného bitcoinu znamená, že v súčasnosti existuje viac ako 14 000 druhov. S globálnymi regulátormi, ktorí zápasia s tým, ako regulovať sektor, majú kryptomeny potenciál pre veľké narušenie globálnych finančných systémov.

Elektrické vozidlá a batérie

Ročná produkcia elektrických vozidiel (EV) presiahne do roku 2025 desať miliónov kusov, uvádza GlobalData. Podiel elektrických vozidiel na výrobe nových ľahkých vozidiel vzrastie z 5 % v roku 2021 na 11 % v roku 2025, predpovedá analytická spoločnosť. Posun smerom k elektromobilom bol primárne poháňaný legislatívnymi zmenami s cieľom splniť ciele v oblasti životného prostredia, sociálnej oblasti a správy a riadenia spoločností, ale dynamika sa stáva riadená aj dopytom. Hoci európsky vozový park EV rástol v roku 2020 rýchlejšie ako čínsky, Čína bude aj naďalej dominovať v tomto sektore. V roku 2020 bolo 48 % všetkých elektrických vozidiel na cestách v Číne, čo je viac ako súčet v USA a Európe. V roku 2022 však bude rastúci rozdiel medzi ponukou a dopytom po lítii, ako aj iných surovinách pre jadrové batérie, čoraz náročnejší. Predpovedá sa narastajúca možnosť globálneho nedostatku batérií do roku 2025. V reakcii na to zažijú ťažiarci základných batériových surovín prílev obchodov a investícií a mnohí výrobcovia automobilov, ako napríklad Tesla, budú naďalej lobovať u vlády USA, aby sa vzdala cieľ na čínske materiály batérií, ako je grafit.

Cloud gaming

Trh cloudových hier zaznamenal v roku 2022 tržby 3 mld. USD, čo je o 59 % viac ako v roku 2021. Cloudové hry umožňujú streamovanie videohier priamo z cloudu a hranie pomocou akéhokoľvek zariadenia s displejom a pripojením na internet. Keď sa spoločnosti rozhodnú pre správne stratégie rastu, majú potenciál narušiť oveľa väčší priemysel videohier v hodnote 221 mld. USD. Medzitým v roku 2022 budú služby s exkluzívnymi hrami a rozumnými cenami prijaté rýchlejšie ako iné. 5G Prijatie 5G sa bude v roku 2022 neustále zvyšovať, čo bude poháňané ázijsko-pacifickým trhom. Severná Amerika bude mať v roku 2022 najvyššiu penetráciu 5G na počet obyvateľov, ktorá sa bude do roku 2025 zvyšovať rýchlejšie ako ktorýkoľvek iný región na 115 %. Ázijsko-pacifický región však bude v roku 2022 viesť v predplatiteľoch 5G. Pevný bezdrôtový prístup 5G bude postupne nasadený v 2022, a to

najmä pre spotrebiteľov v ťažšie dostupných oblastiach v rozvojových krajinách, ale stále viac pre spotrebiteľov v mestách a na predmestiach, ktorí častejšie pracujú z domu.

Roboty

Robotický priemysel by mal mať do roku 2030 hodnotu 568 mld. USD, čo je nárast zo 45 mld. USD v roku 2020. Priemyselné roboty sa používajú v továrňach na automatizáciu častí výrobného procesu a zahŕňajú priemyselné roboty a coboty v kletke. Servisné roboty pomáhajú ľuďom pri práci v nepriemyselnom prostredí alebo v domácnosti a zahŕňajú logistické, lekárske, spotrebiteľské a terénne roboty. Hoci bol trh so servisnými robotmi v roku 2020 väčší ako sektor priemyselných robotov, trh s priemyselnými robotmi bude v nasledujúcom desaťročí rásť rýchlejšie.

<https://www.investmentmonitor.ai/insights/ten-technology-investment-trends-to-watch-in-2022>

Čínski výskumníci vytvorili AI „prokurátora“, ktorý môže sám vzniesť obvinenia

Vedci v Číne uviedli, že vyvinuli stroj, ktorý sa spolieha na umelú inteligenciu (AI), aby obvinil páchatelov zo zločinov. Shanghai Pudong Procuratorate, najväčšia prokuratúra v krajine, vyrobila a otestovala stroj. Stroj je zatiaľ schopný identifikovať a podať obvinenia za osem najbežnejších zločinov v Šanghaji – podvody s kreditnými kartami, prevádzkovanie hazardných hier, bezohľadnú jazdu, úmyselné zranenie, marenie úradných povinností, krádeže, podvody a vyvolávanie hádky.

Vedci uviedli, že na základe písomného popisu prípadu môže takzvaný „prokurátor“ AI podať obvinenie s presnosťou 97 %. Profesor Shi Yong, vedúci vedec projektu, povedal, že technológia AI by mohla znížiť dennú záťaž prokurátorov, čo im umožní sústrediť sa na náročnejšiu prácu. Shi je tiež riaditeľom laboratória pre riadenie veľkých dát v Čínskej akadémii vied. "Systém môže do určitej miery nahradiť prokurátorov v rozhodovacom procese," uviedol Shi a jeho tím v článku publikovanom v čínskom recenzovanom časopise Management Review.

Čínski prokurátori začali využívať AI v roku 2016. Mnohí z nich teraz používajú nástroj AI známy ako „System 206“. Systém dokáže vyhodnotiť silu dôkazov, podmienky na zatknutie a ako nebezpečný je podozrivý pre verejnosť. Všetky existujúce nástroje AI však zohrali len obmedzenú úlohu, pretože „nezapájajú sa do rozhodovacieho procesu podávania obvinení a [navrhovania] rozsudkov“. Prijímanie takýchto rozhodnutí si vyžaduje, aby stroj identifikoval a odstránil akýkoľvek obsah spisu, ktorý nie je relevantný pre trestný čin, a uchová užitočné informácie.

Stroj tiež potrebuje transformovať zložitý, neustále sa meniaci ľudský jazyk do štandardného matematického alebo geometrického formátu, ktorému počítač rozumie. Čínske internetové spoločnosti vyvinuli výkonné nástroje na spracovanie prirodzeného jazyka, ale ich prevádzka často vyžaduje veľké počítače, ku ktorým prokurátori nemajú prístup.

„Prokurátor“ AI by mohol fungovať tak, že pre každého podozrivého by vzniesol obvinenie na základe 1 000 „vlastností“ získaných z textu popisu prípadu vytvoreného ľuďmi, z ktorých väčšina je príliš krátka alebo abstraktná, aby ľuďom dávala zmysel. Systém 206 potom vyhodnotí dôkazy. Od roku 2015 do roku 2020 použili na učenie stroja viac ako 17 000 prípadov. Očakáva sa, že „prokurátor“ sa s vylepšeniami čoskoro stane kompetentnejším. Bol by schopný rozpoznať menej bežné trestné činy a podať viacero obvinení voči jednému podozrivému.

Nový stroj však vyvolal medzi čínskymi prokurátormi otázky.

Prokurátor v Guangzhou v správe uviedol, že má určité obavy z použitia „prokurátora“ AI pri podávaní obvinení. Presnosť 97 % môže byť z hľadiska technológie vysoká, ale vždy bude existovať možnosť chyby. „Kto prevezme zodpovednosť, keď sa to stane? Prokurátor, stroj alebo návrhár algoritmu?“ Priama aplikácia AI pri rozhodovaní by mohla ovplyvniť aj autonómiu ľudského prokurátora. Väčšina prokurátorov nechce, aby počítačovní vedci zasahovali do právneho rozsudku. Ďalšou otázkou je, že by mohol podať obžalobu len na základe svojich predchádzajúcich skúseností. Nemohla predvídať reakciu verejnosti na prípad v meniacom sa spoločenskom prostredí. AI môže pomôcť odhaliť chybu, ale nemôže nahradiť ľudí pri rozhodovaní.

Čínske médiá oslavovali prokurátora AI ako prvý svetový úspech v tejto oblasti. Na rozdiel od západných demokracií Čína nemá nezávislý právny systém, pretože súdy kontroluje Komunistická strana Číny. Tí, ktorí hovoria alebo konajú spôsobom neprijateľným pre stranu, ako sú disidenti, veriaci, právnici a občianski novinári, sú často obvinení z nejasne definovaných trestných činov, ako je „vyvolávanie hádok a vyvolávanie problémov“ alebo „rozvracanie štátnej moci“ a odsúdení s pravdepodobnosťou 99,9 %.

Napríklad občianska novinárka Zhang Zhan je v súčasnosti v polovici štvorročného trestu odňatia slobody za informovanie o počiatkoch štádiách prepuknutia COVID-19 vo Wu-chane vo februári 2020. Jej presvedčenie vyvolalo rozsiahle odsúdenie zo strany západných vlád a skupín na ochranu ľudských práv. Jej zdravotný stav sa vo väzení drasticky zhoršil po dlhotrvajúcej hladovke a odopretá adekvátne lekárska starostlivosť, hovorí jej rodina.

<https://www.scmp.com/news/china/science/article/3160997/chinese-scientists-develop-ai-prosecutor-can-press-its-own>
<https://epochtimes.today/chinese-researchers-built-ai-prosecutor-that-can-file-charges-by-itself/>

Letisko Schwechat žiada akčný plán pre spustenie výroby CO2 neutrálneho paliva.

Rakúske letecké spoločnosti stratili za posledné dva roky 5 mld. eur. Napriek dvojtrietinovému poklesu tržieb sa podarilo udržať cez 80 % pracovných miest. Umožnili to najväčšie úsporné opatrenia, masívne znižovanie miezd a štátna pomoc. Predstavenstvo letiska apeluje na federálnu vládu, aby sa rozhodla venovať výnosy z dane z lístkov a obchodovania s kvótami na výrobu a obstarávanie CO2 neutrálneho leteckého paliva. Wienerzeitung

Kórejský prezident Moon vyzval Samsung a Hyundai na užšiu spoluprácu v oblasti automobilových čipov

Vláda vytvorila poradný orgán, ktorý má spojiť tieto dve spoločnosti a menších dodávateľov čipov v súlade s jej úsilím o rozšírenie KR polovodičového priemyslu nad rámec pamäťových čipov. Samsung sa v máji 2021 zaviazal investovať 127 mld. USD do roku 2030 na zvýšenie výroby takzvaných nepamäťových čipov

Čínske „umelé slnko“ dosiahlo vysoký nárast čistej energie

Čínske médiá oznámili nový prielom vo výskume získavania čistej energie jadrovou syntézou, keď jedno z jej troch „umelých slnok“ vytvorilo nový rekord v udržaní vysokej teploty. Experimental Advanced Superconducting Tokamak (EAST), výskumný jadrový fúzny reaktor, bežal pri teplote 70 miliónov stupňov Celzia 17 minút, 36 sekúnd (cieľ je 100 miliónov stupňov Celzia). Podobné projekty prebiehajú v USA, EÚ, RF a KR. Čína je tiež jednou z 35 krajín zapojených do projektu medzinárodného termojadrového experimentálneho reaktora (ITER) vo Francúzsku.

Kórejský R&D plán jadrovej fúzie

Jadrová fúzia generuje energiu imitovaním tepelných a svetelných emisií zo slnka, pričom produkuje len veľmi málo jadrového odpadu. 1 gram paliva získaného fúziou sa rovná energii vygenerovanej 8 t ropy. V rámci projektu výskumného inštitútu pre fúzie (NFRI) bola dosiahnutá teplota 100 mil. °C počas 30 sekúnd, čo je svetový rekord. Inštitút plánuje zdokonalenie technológie, aby bola v r. 2026 udržaná táto teplota počas 300 sekúnd, čo je podmienka pre komerčné využitie. Jeho cieľom je vývoj generátora na báze jadrovej fúzie v horizonte r. 2050. Zdroj: BusinessKorea

Mitsubishi Heavy Industries sa bude podieľať na výstavbe tzv. rýchleho jadrového reaktora v USA

Japan Atomic Energy Agency a Mitsubishi Heavy Industries boli prizvané k spoluúčasti na výstavbe experimentálneho rýchleho reaktora v US Wyomingu s výkonom 345 MW, ktorý má byť uvedený do prevádzky v r. 2028. Rýchle reaktory sú efektívnejšie ako štandardné jadrové reaktory a môžu využívať ako palivo aj „odpad“ z bežných jadrových elektrární.

Nová česká vláda čelí dvojitému problému v súvislosti so štátnym dlhom

Po oznámení historicky najvyššieho schodku štátneho rozpočtu (-419,7 mld. CZK /cca -17,1 mld. EUR) za r.2021 prekročila úroková sadzba na 10r dlhopise ČR psychologickú hranicu 3%. Kvôli rekordnému deficitu rastie samotný dlh (41% HDP) a navyše sa vláde predraňuje obsluha tohto dlhu.

Míra nezamestnanosti na konci roku vzrostla na 3,5 %

Míra nezamestnanosti na konci prosince vzrostla 3,5 % (4,0 % v prosinci 2020). Za nárústem nezamestnanosti stál hlavne sezónny vývoj, ako je ukončení pracovných zmlúv na dobu určitú ke konci roku. Jinak je trh práce vo veľmi dobrej kondícii. Historicky (data od roku 2005) míra nezamestnanosti vloni v prosinci klesla na tretiu najnižšiu úroveň (nižšia bola len v 2018 a 2019). Je to jeden z mnoha faktorov, ktorý ukazuje napjatost trhu práce. Dalším je previs voľných miest, kedy na 10 voľných miest je menej než 8 ľudí bez práce. Napjatý trh práce a následné tlaky na rast mezd jsou jedním z inflačních rizik v ekonomice. V roce 2021 průměrná míra nezamestnanosti dosáhla 3,8 %, letos očekáváme pokles k úrovni 3,0 %.

<https://www.jet.sk/news/view/makro-mira-nezamestnanosti-na-konci-roku-vzrostla-na-3-5>

MF ČR mierne zvyšuje výšku paušálnej dane pre živnostníkov

Súčasne zvýši daňovú úľavu na poplatníka pre r.2022. Paušálna daň bola v Česku zavedená pre SZČO (neplatičov DPH) s ročným príjmom do 1 mil. CZK (cca 40 tis. EUR) počnúc 1/2021. Doposiaľ ju využilo cca 75 tis. živnostníkov, ktorí takto môžu odvádzať zdravotné a sociálne poistenie spoločne s platbou dane z príjmov paušálne. Mesačná sadzba sa z tohoročných 5469 CZK od budúceho roka zvýši na 5994 CZK (240 EUR). Zavedenie paušálnej dane v susednom CZ vytvára výhodnejšie a administratívne jednoduchšie prostredie pre SZČO v porovnaní so SK.

Návrh kritérií ESG radí zbrojnú výrobu medzi čiastočne spoločensky škodlivé činnosti

Podľa Hospodárskych novín počítajú prvé návrhy kritérií ESG (Environmental, Social and Corporate Governance) v EU se zařazením zbrojní výroby mezi čiastočně společensky škodlivé činnosti. Zbrojná výroba by měla být ve stejné skupině jako například provozování hazardních her či výroba tabáku. Tato tzv. sociální taxonomie by následně měla sloužit investorům a finančním institucím k orientaci mezi společnostmi. Podle článku se výrobci zbraní obávají, že taková taxonomie omezí financování firem ze strany bank, přičemž první takové kroky finančních institucí jsou již v EU patrné. V ČR se dopadu na financování firem obává mimo jiné Lubomír Kovařík, který je předsedou dozorčí rady CZG a předsedou Sekce obranného průmyslu Hospodářské komory. CZG momentálně nevyužívá bankovní úvěry, ale financuje se přes dvě emise domácích korunových dluhopisů. Uvedený trend podle nás může v dlouhém období vést ke zdražení financování. V krátkém období významný dopad neočekáváme.

<https://www.jet.sk/news/view/czg-navrh-kriterii-esg-radi-zbrojni-vyrodu-mezii-castecne-spolecensky-skodlive-cinnosti>

JE v Dukovanech a Temelíne zvýšili v roku 2021 výrobu medziročne o 3%

Do prenosovej sústavy dodali 30,73 TWh elektriny, čím takmer vyrovnali rekord z r. 2013, kedy oba jadrové zdroje na území CZ vyrobili 30,75 TWh.

Český Ústav jadrového výskumu (ÚJV) sa stane nezávislým externým poradcom pre Egyptský jadrový dozor (ENRRA) nad výstavbou prvej atómovej elektrárne. Hlavným dodávateľom prvej JE na území

Egypta má byť ruský Rosatom. Projekt má stáť 28,75 mld. USD. RU bude formou štátnej pôžičky financovať 85%, EG zvyšných 15%.

Škoda Auto dodala na trh vlní o 126 600 vozidiel menej pre nedostatok čipov a C19

Mladoboleslavská automobilka dodala v r. 2021 celosvetovo 878 200 áut. Najväčší nárast zaznamenala na trhu v IN (medziročne +108,9%, najmä vďaka modelu Kushaq), najväčší pokles v CN (-58,8%).

Počet bankrotov českých firiem vlní najvyšší od roku 2017

V Česku zaznamenali v r. 2021 celkovo 742 bankrotov obchodných spoločností (+6279 bankrotov podnikateľov), čo predstavuje medziročný nárast o 22%.

Poľsko zvyšuje úrokové sadzby

Referenčná sadzba vzrástla o 50 základných bodov na 2,25 % z 1,75 % pri rastúcej inflácii, ktorá v novembri dosiahla 7,8 %. Poľská centrálna banka očakáva, že inflácia bude v roku 2022 v priemere 7,6 %. Vyššia minimálna mzda v r. 2022 - 656 EUR mesačne (636 EUR v r. 2021). Minimálna hodinová sadzba s účinnosťou od 1. januára sa zvýšila na 4,30 EUR (4,15 EUR v r. 2021).

Maďarská ekonomika tento rok vzrástla o 6,4 %

minister financií Mihály Varga uviedol, že ekonomika tento rok vzrástla o 6,4 % percenta v porovnaní s poklesom o 6,6 % rok po kríze v roku 2008. V súčasnosti je tiež zamestnaných 4,7 milióna ľudí, o milión viac ako pred dvanástimi rokmi, povedal a dodal, že miera nezamestnanosti klesla z 12 percent v roku 2009 na súčasných 3,8 percenta. Priemerný zárobok sa zvýšil z 198 000 forintov (535 eur) na 428 000, pričom minimálna mzda sa od 1. januára zvyšuje na 200 000 forintov zo 75 500 v roku 2009. Daň z príjmu fyzických osôb klesla z 36 percent na 15 percent, pričom od 1. januára sa daň zo zamestnania zníži z 33,5 percenta na 13 percent. Vláda tiež znížila sadzbu dane z príjmu právnických osôb z 20 percent na 9 percent, poznamenal Varga.

Hodnota investícií v tomto roku dosiahla 15 000 miliárd forintov oproti 5 500 miliardám v roku 2009, poznamenal minister. Zatiaľ čo priemyselná produkcia sa v roku po predchádzajúcej kríze znížila o 17,7 percenta, tento rok podľa neho vzrástla o 11 percent.

Finance Minister: Economy in Ruder Health Than After Previous Crisis, Magyar Hírlap

Rast miezd a zamestnanosti v Maďarsku

Od 1/2022 minimálna mzda sa zvýši o 19,5% na 200 tis. HUF (cca 552 €) a garantovaná minimálna mzda o 18,7 % na 260 tis. HUF (cca 718 €). V porovnaní s rokom 2020 sa platy lekárov zvýšia v priemere 2,5 násobne a taktiež dôjde k zvýšeniu miezd sociálnych pracovníkov, zamestnancov kultúrnych zariadení a materských škôl o 20 %. Podľa prognózy Maďarskej národnej banky dynamika rastu miezd v súkromnom sektore v r. 2022 bude medzi 9,7 - 10,7 % a miera nezamestnanosti bude maximálne 4 %, pričom počet ľudí zamestnaných v súkromnom sektore sa po tohtoročnom 0,6% raste sa v roku 2022 zvýši o ďalších 0,8 až 1,2 %.

Inflácia láme nové rekordy - december 8,6 %, v januári môže prekročiť 9 %

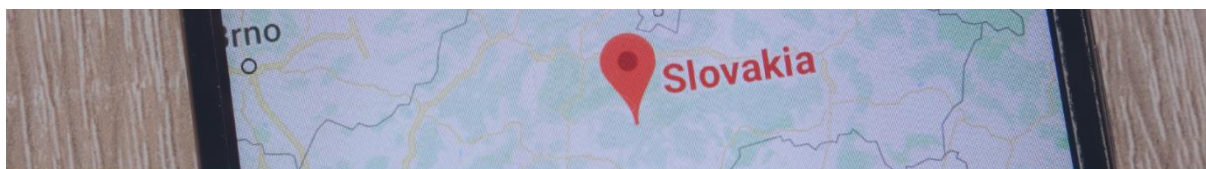
Inflácia dosiahla najvyššiu úroveň od roku 2000, medzi hlavných prispievateľov k vzostupnému trendu patria prudko rastúce ceny potravín a nápojov, energií a benzínu. Potraviny medziročne zdraželi o 8,6 %, energie o 14,3 %, palivá o 32,9 %. Vláda oznámila plány na zavedenie dodatočných opatrení na zmiernenie inflačného zaťaženia vrátane zníženia DPH na palivá z 23 % na 8 %. Inflácia v Poľsku patrí za posledné dva roky trvalo medzi najvyššie v rámci EÚ. Poľská centrálna banka nedávno zvýšila úrokovú sadzbu na 2,5 % a naznačila, že môže prísť k ďalšiemu zvýšeniu.

Mol má záujem o kúpu čerpacích staníc v Poľsku

Energetická firma MOL má záujem o kúpu asi 700-800 čerpacích staníc PL firmy LOTOS v PL. Cena jednej čerpacej stanice je cca. 1,5 – 2 mil. USD (spolu cca 600-780 mil. USD). MOL má v súčasnosti 1943 čerpacích staníc z tohto najviac v HU (468), HR (435) a ČR (303). V SR ich počet je 254.

Tranzit plynu cez UA v smere na Slovensko klesol začiatkom januára 2022 trojnásobne.

V roku 2021 priemerný denný tranzit cez bod Veľké Kapušany predstavoval 76,6 mil. m3, dňa 3. januára 2022 klesol tranzit na 26,1 mil. m3. Zdroj: zn.ua

SLOVENSKO

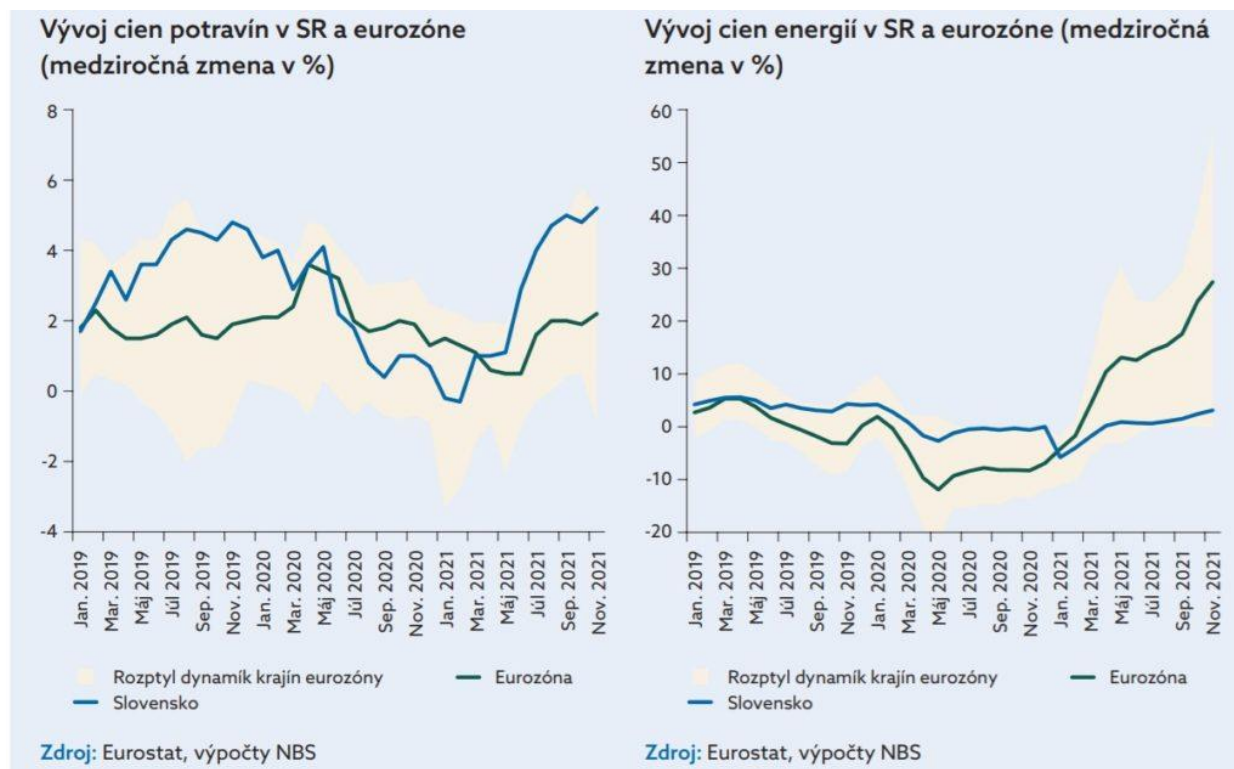
NBS: Ekonomika by mala v roku 2022 rásť o 5,8 %, inflácia ešte nedosiahla vrchol

Rast slovenskej ekonomiky v r. 2021 podľa predbežných prognóz NBS dosiahol 3,1 %, v r. 2022 by mal dosiahnuť 5,8 % a v r. 2023 5,6 %. ECB je v prognóze pesimistickejšia, predpokladá v r. 2022 rast 5,3 % a v r. 2023 4,3 %.

Nízka zaočkovanosť a nízka miera dodržiavania nariadených pravidiel majú dosahy nielen na zdravie a životy ľudí, ale aj na výkonnosť ekonomiky. Ide hlavne o odvetvie služieb. „Dobrá správa je, že trh práce je stabilný napriek rôznym prekážkam. Dokonca vidieť v niektorých segmentoch, že je nedostatok ľudí. Z pohľadu zamestnanosti zatiaľ nevnímame vážnejšie riziká. Spomalenie je skôr v oblasti exportu“.

Inflácia ešte nedosiahla vrchol

Inflácia má vrcholiť na úrovni okolo siedmich percent začiatkom roka 2022 a postupne sa vracieť na úrovne bližšie k dvom percentám ku koncu 2023. Za týmto vývojom stoja predovšetkým vonkajšie vplyvy. Nový variant koronavírusu predstavuje významné riziko z pohľadu globálneho aj domáceho vývoja. S vývojom cien energií, vplyvom zmien inflačných očakávaní a mzdových vyjednávani na cenový vývoj, ako aj s rastom produkčného potenciálu ekonomiky, je spojená neistota. Tá by mohla viesť skôr k rýchlejšiemu rastu cien na celom horizonte predikcie.

Platí však, že zhoršenie ekonomického vývoja by malo byť iba dočasné. Ekonomika by vplyvom priaznivého vývoja u obchodných partnerov slovenských výrobcov mala nabehnúť na dráhu, ktorú analytici očakávali ešte pred pandemiou nového koronavírusu.

Lepšie čerpanie eurofondov

Inflácia bude eventuálne spomaľovať na bežné úrovne. Kľúčom k návratu na predpandemickú rastovú trajektóriu výkonnosti ekonomiky je okrem zlepšenia zdravotnej situácie a normalizácie dodávok komponentov v automobilovom priemysle aj zlepšenie čerpania prostriedkov z európskych fondov. Spolu s plánom obnovy by takto mohlo Slovensko v najbližších troch rokoch získať prostriedky vo výške 10 % HDP.

Dôležitá bude podľa predstaviteľov NBS efektívnosť vynakladania týchto zdrojov. Zároveň aj súvisiace reformy, aby nepôsobili na životnú úroveň len prechodne, ale zvyšovali aj potenciál ekonomiky.

Po odznení pandémie nového koronavírusu bude dôležitá konsolidácia verejných financií. Nábeh ekonomickej aktivity v súkromnom sektore v budúcom roku, ako aj príležitosť využitia prostriedkov z rôznych fondov EÚ, vytvára priaznivé predpoklady pre ambiciózne rozpočtové ciele. Na predpandemickú úroveň by sa podľa NBS mohla slovenská ekonomika dostať na prelome rokov 2022 a 2023 alebo začiatkom roku 2023.

<https://www.forbes.sk/nbs-ekonomika-by-mala-v-roku-2022-rast-o-58-inflacia-este-nedosiahla-vrchol/>